

PM 2016:188 RVI (Dnr 150-382/2016)

Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2015

Rapport från socialnämnden

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2015 godkänns enligt bilaga till promemorian.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska individ- och familjeomsorgens verksamheter ur bland annat ett brukarperspektiv med avseende på kvalitet och rättsäkerhet för den enskilde. Socialtjänstinspektörerna ska vara ett komplement till annan kvalitetsuppföljning för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i verksamheterna.

Beredning

Ärendet är initierat av socialnämnden och har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att socialtjänstinspektörernas rapport utgör ett viktigt underlag för kvalitetsutvecklingen inom stadens socialtjänst och för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål uppnås.

Mina synpunkter

Socialtjänstinspektörerna har en viktig uppgift att belysa de olika kvalitetsaspekterna inom stadens socialtjänst. I årsrapporten för 2015 redovisar socialtjänstinspektörerna sammanfattande slutsatser av de granskningar som gjorts under året. Jag ser granskningsrapporterna som en viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet i staden, där såväl styrkor som utvecklingsområden blir identifierade.

Jag tycker att det är mycket positivt att de granskningar av barn- och ungdomsvården som gjorts tidigare år nu har använts för att inleda ett utvecklingsarbete. Det visar sig i de uppföljningar som gjorts år 2015. Det finns fortfarande mycket kvar att göra för att börja vända utvecklingen i socialtjänsten, men vi är nu på rätt väg. Det gläder mig också att socialtjänsten på ett bättre sätt fångar upp barns egna synpunkter i samband med förhandsbedömningar. Det är viktigt att arbeta vidare med barns delaktighet genom hela kontakten med socialtjänsten, såväl under utredningstiden som när en insats sätts in och följs upp.

Dessutom är det viktigt att socialtjänsten använder de synpunkter som barn uttrycker när verksamheten utvecklas.

Rapporten visar på att det inom missbruksvården finns en betydligt högre personalstabilitet än inom andra områden i socialtjänsten. Det är positivt och viktigt för att säkerställa och öka kvaliteten i verksamheterna. Samtidigt finns utmaningar även här. Barn till föräldrar med missbruksproblem behöver synliggöras och få sina behov tillgodosedda på ett bättre sätt, det visar inte minst den rapport som inspektörerna nyligen lämnade till socialnämnden. Det är också viktigt att utveckla arbetet med att ta emot och utreda anmälningar enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM), så att detta görs på ett rättssäkert sätt.

Socialtjänsten har under lång tid varit hårt belastad. Därför har en av de viktigaste frågorna för mig och den rödgrönrosa majoriteten varit att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare. Handlingsplanen presenterades i februari i år och har gått ut till samtliga stadsdelsnämnder samt till socialnämnden och äldrenämnden för implementering. Därtill har majoriteten stärkt barn- och ungdomsvården med totalt 243 mnkr sedan maktskiftet. Socialnämnden har även inrättat ett förstärkningsteam av specialistsocionomer som kan vara ett stöd till stadsdelsnämnderna. Dessa satsningar och andra är ett led i att vända utvecklingen inom socialtjänsten. Socialtjänstinspektörernas rapporter utgör ett viktigt underlag i det fortsatta utvecklingsarbetet som nu behövs.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2015 godkänns enligt bilaga till promemorian.

Stockholm den 3 november 2016

ÅSA LINDHAGEN

Bilaga

Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2015

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska individ- och familjeomsorgens verksamheter ur bland annat ett brukarperspektiv med avseende på kvalitet och rättsäkerhet för den enskilde. Socialtjänstinspektörerna ska vara ett komplement till annan kvalitetsuppföljning för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet i verksamheterna.

Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ- och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”. Lagstiftning, kommunfullmäktiges mål, specifika nämndmål och stadens riktlinjer ska vara styrande för inspektörernas arbete. I socialtjänstinspektörernas arbete ingår att årligen avlämna en rapport över årets verksamhet.

Granskning av missbruksvården har under år 2015 genomförts vid Bromma, Skarpnäcks och Östermalms stadsdelsförvaltningar. Uppföljning av tidigare granskningar av missbruksvården har även skett vid Bromma, Hägersten-Liljeholmens, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsförvaltningar. Under året har även en uppföljning genomförts avseende granskningen av den sociala barn- och ungdomsvården under åren 2012-2014 vid stadsdelsförvaltningarna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hässelby-Vällingby, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm och Älvsjö. Föreliggande rapport sammanfattar dessa granskningar och uppföljningar.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 16 februari 2016 att godkänna rapporten och att överlämna den till kommunstyrelsen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Utifrån lagstiftningens krav, andra viktiga utgångspunkter samt resultatet från granskningarna har socialtjänstinspektörerna formulerat ett antal övergripande synpunkter. Det är angeläget att beakta dessa i det fortsatta arbetet med att kvalitetsutveckla missbruksvården och den sociala barn- och ungdomsvården i Stockholms stad.

Missbruksvård för vuxna

Den fortsatta granskningen och uppföljningen av missbruksvården för vuxna visar på gemensamma styrkor och utvecklingsområden i staden.

Helhetssyn och delaktighet. I granskningarna har det blivit tydligt att bedömningsinstrumentet ASI (Addiction Severity Index) bidrar till helhetssyn och ökad delaktighet för den enskilde inom missbruksvården.

Rättssäkerhet. Dokumentation, rutiner och handläggningstider för förhandsbedömningar behöver ses över, likaså förhandsbedömningar av anmälningar enligt lagen om vård av missbrukare (LVM). Samtliga uppföljda enheter har påbörjat ett utvecklingsarbete gällande dessa områden.

Barnperspektiv. Både i mottagnings- och utredningshandläggning behöver barnen

framträda tydligare i rutiner och dokumentation. Inom all vuxenhandläggning ska barns behov uppmärksammas och barnets bästa ska vägas in i beslutsfattandet. Flera stadsdelsförvaltningar planerar projekt avseende detta.

Personalstabilitet. De flesta vuxenheterna vid de granskade stadsdelsförvaltningarna har väl sammansatta arbetsgrupper, som består av såväl relativt nyutbildade socionomer som erfarna medarbetare. Detta ger möjlighet till kontinuitet i klientarbetet samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

Insatser med stöd i forskning. Vid de flesta stadsdelsförvaltningarna finns tillgång till öppenvårdsinsatser med god evidens. Många har en utvecklad samverkan med beroendevården och arbetar med Case Management-team.

Social barn- och ungdomsvård

Uppföljningen av granskningarna som gjordes 2012-2014 visar att granskningarna legat till grund för ett omfattande utvecklingsarbete på stadsdelsförvaltningarna.

Rättssäkerhet och likställighet. Vid nästan alla stadsdelsförvaltningar har rättssäkerheten ökat genom att tidsgränsen för förhandsbedömningar i avsevärt högre grad hålls jämfört med den tidigare granskningen.

Barns behov av stöd och skydd. I ungefär 9 procent av de granskade förhandsbedömningarna, som inte ledde utredning, anser socialtjänstinspektörerna att utredning borde ha inletts. Det är viktigt att socialtjänsten fortsätter att arbeta för att tillgodose barns behov av både skydd och stöd, vilket överensstämmer med bestämmelserna i svensk lagstiftning.

Barns delaktighet. Alla stadsdelsförvaltningar tar på ett bättre sätt ställning till barnets delaktighet i förhandsbedömningarna. Detta utgör en bra grund för vidare utvecklingsarbete, med mål att öka barnets delaktighet i såväl förhandsbedömningen som i utredningsarbetet.

Personalsituation. Personalsituationen är en fortsatt stor utmaning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Flera stadsdelsförvaltningar beskriver att de genom omfattande åtgärder, såsom en utökning av personalgruppen, administrativt stöd och fler chefer, har bromsat upp den stora personalomsättningen.

Samverkan. Samordnad individuell plan (SIP) har goda förutsättningar som samverkansform men information och rutiner behöver tydligare förankras, framför allt gentemot samverkanspartners som skola och barnpsykiatri. Ett annat samverkansområde som kan utvecklas är att handläggare med olika kompetens träffar och utreder familjen tillsammans.

Planering 2016

Utifrån resultat från tidigare granskningar har följande områden valts ut för granskningar under 2016:

- Granskning och uppföljning av missbruksvården i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning samt uppföljning av granskning vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.
- Barn till föräldrar i missbruk – granskning av barnperspektiv och barns delaktighet i missbruksvården för vuxna samt i barn- och ungdomsvården.
- Barn som bevittnat våld – granskning av barnperspektiv, delaktighet, samverkan och insatser.

Beredning

Ärendet har initierats av socialnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att socialtjänstinspektörernas rapport utgör ett viktigt underlag för kvalitetsutvecklingen inom stadens socialtjänst och för att säkerställa att kommunfullmäktiges mål *1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla* uppnås.

Granskningarna och uppföljningarna visar att det bedrivits ett omfattande utvecklingsarbete i stadsdelsförvaltningarna men att det även finns en hel del utmaningar som är angelägna att beakta i det fortsatta arbetet med att kvalitetsutveckla missbruksvården och den sociala barn- och ungdomsvården i Stockholms stad.

Stadsledningskontoret kan konstatera att för att nå upp till kommunfullmäktiges mål om att skapa jämlika livschanser för alla i staden genom tidiga sociala insatser, måste det utvecklingsarbete som bedrivs fortgå för att i än högre grad öka rättssäkerheten och säkerställa barnperspektivet.

Stadsledningskontoret anser vidare att stadsdelsförvaltningarna behöver fortsätta sitt arbete med att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare vid barn- och ungdomsenheterna. Utgångspunkt för det arbetet är den handlingsplan, *Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare, dnr 3.12-490/2015*, som socialnämnden och äldrenämnden överlämnat till stadsdelsnämnderna i februari 2016 för implementering 2016-2018.